

STRESZCZENIE

Wstęp: Gotowość do uczenia się i rozwoju w przypadku osób dorosłych posiadających wykształcenie i wyuczony zawód, związana jest z pojęciem kształcenia ustawicznego. Permanentne zdobywanie wiedzy i doskonalenie umiejętności to warunek umożliwiający efektywne funkcjonowanie w zmieniającej się rzeczywistości, która stawia przed każdą profesją konieczność kształcenia. Ciągły rozwój nauk medycznych, wprowadzanie nowych metod diagnostycznych i leczenia z zastosowaniem specjalistycznej aparatury, a także rozwój pielęgniarstwa sprawia, że wiadomości zdobyte podczas studiów przestają być wystarczające. W związku z powyższym wykonywanie zawodu pielęgniarki zgodnie ze wskazaniami aktualnej wiedzy obliguje do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i nabywania nowych kompetencji. Prezentowana praca podejmuje temat gotowości pielęgniarek do uczenia się i rozwoju w kontekście nowych uprawnień pielęgniarstwa dotyczących ordynowania leków i wypisywania recept.

Cel pracy: Analiza zróżnicowania gotowości pielęgniarek do ordynowania leków i wypisywania recept w zależności od wybranych czynników socjodemograficznych i psychospołecznych.

Material i metody: Sformułowane problemy badawcze odnosiły się do wpływu wybranych czynników socjodemograficznych (wiek, staż pracy, miejsce pracy i zamieszkania, stan zdrowia, wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje) i psychospołecznych (gotowość do uczenia się i rozwoju, wypalenie zawodowe, satysfakcja z życia) i dotyczyły ich wpływu na gotowość pielęgniarek do ordynowania leków i wypisywania recept. Badania przeprowadzono wśród 414 pielęgniarek POZ i 342 pielęgniarek AOS województwa podkarpackiego. Wykorzystano cztery narzędzia badawcze. Gotowość pielęgniarek do ordynowania leków i wypisywania recept badano za pomocą Kwestionariusza Gotowości do Uczenia się i Rozwoju (GPUR - 2012). Pomiaru wypalenia zawodowego dokonano za pomocą Kwestionariusza Wypalenia Zawodowego LBQ. Poziomą satysfakcję z życia w badanej grupie określono za pomocą Skali Satysfakcji z Życia (SWLS). Wykorzystując Kwestionariusz autorstwa własnego, uzyskano wybrane dane socjodemograficzne respondentów oraz opinie badanych dotyczące rozszerzenia uprawnień pielęgniarstwa w zakresie ordynowania leków i wypisywania recept.

Wyniki: Badania własne wykazały, że spośród czynników socjodemograficznych to wiek, poziom wykształcenia i posiadanie dodatkowych uprawnień istotnie wpływały na gotowość pielęgniarek do ordynowania leków. Ponadto analiza wyników wykazała, że w przypadku wszystkich poziomów gotowości do uczenia się i rozwoju przeważały wyniki przeciętne i dotyczyły najczęściej odczuwania wspólnoty celów edukacyjno-zawodowych (D2 - 591 (78,2%) oraz poziomu postrzeganej

skuteczności doskonalenia zawodowego w miejscu pracy (F6 - 580 (76,7%). Wśród badanych pielęgniarek POZ i AOS przeważały osoby o stwierdzonym przeciętnym i niskim poziomie satysfakcji z życia i stanowiły one łącznie blisko 75% badanej grupy. Poziom satysfakcji istotnie wpływał na gotowość pielęgniarek do ordynowania leków i wypisywania recept. Pielęgniarki, które posiadały wyższy poziom satysfakcji z życia były również bardziej przygotowane do ordynowania środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego ($\rho=0,095$; $p=0,0092$), wyrobów medycznych ($\rho=0,117$; $p=0,0012$), leków silnie działających ($\rho=0,138$; $p=0,0001$), leków odurzających ($\rho=0,078$; $p=0,0311$) oraz leków psychotropowych ($\rho=0,085$; $p=0,0196$). We wszystkich obszarach wypalenia zawodowego wyższym wynikiom odpowiadała mniejsza gotowość do ordynowania leków. Analiza badań własnych wykazała, że istotnie wyższy poziom wypalenia zawodowego związany z poczuciem braku skuteczności dotyczył bardziej pielęgniarek POZ niż pielęgniarek AOS, we wszystkich obszarach wypalenia zawodowego wyższym wynikiom odpowiadała mniejsza gotowość do ordynowania tych leków.

Wnioski: Wśród czynników wpływających na dysponowanie gotowością do ordynowania leków istotnymi okazały się posiadanie kursu w dziedzinie pielęgniarstwa, satysfakcja z życia oraz wybrane skale gotowości do uczenia się i rozwoju. Do czynników obniżających gotowość pielęgniarek do ordynowania leków, wypisywania recept i skierowań na badania diagnostyczne można zaliczyć brak posiadanych dodatkowych kwalifikacji, wyższy wiek, oraz stopień wypalenia zawodowego związany z brakiem zaangażowania w relacje.

Uzyskane wyniki mogą posłużyć do planowania szkoleń i kursów, a także do tworzenia specjalnych programów prorozwojowych, co może wpłynąć na wzrost zaangażowania pielęgniarek w rozwój osobisty i zawodowy. Pozwolą również zweryfikować zasadność wprowadzonej ustawy rozszerzającej kompetencje pielęgniarek w Polsce.

Słowa kluczowe: pielęgniarka, ordynowanie leków, wypisywanie recept, gotowość do uczenia się i rozwoju, wypalenie zawodowe, satysfakcja z życia.